

Kvalitetsvurdering af

Kulturhistorisk Museum Randers

2008

Indhold

Kulturarvsstyrelsens kvalitetsvurderinger	3
Baggrund for kvalitetsvurderingen	4
Arbejdsgrundlag og formål	5
Samlinger, arkiver, bibliotek	7
Indsamling og erhvervelser	12
Undersøgelser og forskning	13
Forvaltning af den faste kulturarv	14
Konserverings- og bevaringsarbejde	15
Formidling	16
Publikum	20
Bygninger og udendørsarealer	21
Organisation og administration	25
Ledelse og personale	26
Økonomi	28
Sammenfatning	29

Bilag:

Styrelsens notat om museets formidling på internettet

Udtalelse fra Det Arkæologiske Faglige Råd om museets forskningspublikationer

Udtalelse fra Det Faglige Råd for Nyere Tids Kulturhistorie om museets forskningspublikationer.

Redaktionen afsluttet den 25. februar 2009

Kulturarvsstyrelsens kvalitetsvurderinger

Kulturarvsstyrelsen varetager administrationen af museumsloven. Det betyder, at styrelsen blandt andet skal sikre, at de statsanerkendte museer lever op til lovens bestemmelser.

Kulturarvsstyrelsens kvalitetsvurderinger af de statsanerkendte museer blev påbegyndt i 2004 og gennemføres som led i styrelsens tilsyn med og rådgivning af museerne.

Kvalitetsvurderingerne er samtidig et redskab for styrelsen til at indhente viden om museernes forhold. Set i et videre perspektiv danner kvalitetsvurderingerne grundlag for udviklingen af fælles normer og retningslinjer på en række af de områder, som er centrale i museernes arbejde.

Fokus

Kvalitetsvurderingen foregår som en dialog mellem styrelsen og det enkelte museum. Dialogen er koncentreret om museets forpligtigelser i henhold til museumsloven, det vil sige varetagelsen af museets ansvarsområde samt de opgaver, der knytter sig til museets samlinger: indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling.

Ved kvalitetsvurderingen søger styrelsen at danne sig et helhedsbillede af, hvordan museet løser sine opgaver indenfor institutionens rammer, og hvordan museet samarbejder med andre museer, offentlige myndigheder og andre interessenter. Da kvalitetsvurderingen har fokus på museets faglige forpligtigelser, vil den ikke omfatte nærmere analyser af museets organisation, ressourcer og øvrige arbejdsvilkår.

Det er Kulturarvsstyrelsens erfaring, at kvalitetsvurderingen både er et nyttigt redskab for styrelsen, for museet selv og for museets tilskudsydere. Ved kvalitetsvurderingen får museets bestyrelse, ledelse og medarbejdere anledning til at genoverveje rutiner og gennemtænke, hvordan forskellige arbejdsopgaver vægtes og hænger sammen. Kvalitetsvurderingen giver desuden museets tilskudsydere et indblik i museets forhold og virksomhed.

Processen

Kulturarvsstyrelsen udvælger hvert år et antal museer til kvalitetsvurdering ud fra kriterier, der sikrer en bred repræsentation indenfor de tre museumskategorier: de kulturhistoriske, de kunsthistoriske og de naturhistoriske museer. Styrelsen informerer ledelsen på de udvalgte museer om kvalitetsvurderingens forløb og aftaler en tidsplan for gennemførelsen af processen.

Som grundlag for kvalitetsvurderingen skal museets ledelse udfylde et spørgeskema og indsende forskningspublikationer for de seneste fire kalenderår. Herefter besøger styrelsen museet og drøfter med udgangspunkt i spørgeskemaet museets opgavevaretagelse og øvrige drift med museets ledelse og bestyrelse. Under besøget bliver museets fysiske rammer besigtiget: udstillingsområder, magasiner, værksteder og kontorer.

Styrelsen afslutter kvalitetsvurderingen med at udarbejde en rapport, som bliver sendt til museet og tilskudsyderne. Inden for tre måneder skal museets ledelse tilkendegive, hvordan man agter at følge op på rapportens anvisninger, og et år senere redegøre for, hvordan opfølgningen har fundet sted.

Baggrund for kvalitetsvurderingen

Som led i Kulturarvsstyrelsens resultatkontrakt 2008-11 med Kulturministeriet skal styrelsen årligt kvalitetsvurdere et antal statsanerkendte museer. Styrelsen udvælger disse museer ud fra kriterier, der sikrer en bred repræsentation.

Kulturarvsstyrelsens kvalitetsvurderinger i 2008 omfatter blandt andre Kulturhistorisk Museum Randers, der som følge af kommunalreformen har fået ændret sit geografiske ansvarsområde. Varetagelsen af det nye ansvarsområde og museets samarbejde med Randers Kommune og de øvrige statsanerkendte museer i det nye museumslandskab påkalder sig interesse.

Kulturarvsstyrelsens kvalitetsvurdering 2008 af Randers Kulturhistoriske Museum er baseret på:

- Museets besvarelse af styrelsens kvalitetsvurderingsskema med bilag, modtaget i styrelsen den 10. september 2008.
- Evaluering af museets forskningspublikationer ved styrelsens Arkæologiske Faglige Råd samt Det faglige Råd for Nyere Tid.
- Drøftelse af museets forhold ved et dagsmøde i Randers den 6. oktober 2008 med følgende deltagere:

Fra Randers Kulturhistoriske Museum:
Formand for museumsbestyrelsen og formand for Randers Kommunes Kultur- og Fritidsudvalg Anders Buhl-Christensen
Museumsleder Jørgen Smidt-Jensen
Souschef, museumsinspektør Ernst Stidsing

Fra Randers Kommune:
Kultur- og Fritidsdirektør Lars Keld Hansen

Fra Kulturarvsstyrelsen:
Kontorchef Ole Winther, Museer
Souschef John Pind, Fortidsminder
Museumskonsulent Ebbe Keld Petersen
Museumskonsulent Hans-Henrik Landert

Under mødet blev museets udstillingslokaler, magasiner, arkiver, bibliotek, værksteder og kontorer besigtiget.

Kulturarvsstyrelsen har den 31. januar 2008 forespurgt Randers Kommune, om kommunen havde kommentarer til eller ønsker om belysning af særlige forhold i forbindelse med kvalitetsvurderingen. Der foreligger svar fra Randers Kommune af 24. juni 2008. I svaret omtales en dialog med museerne på Djursland om et tættere samarbejde, planer om et stadsarkiv som en del af museet og udvidelsesmuligheder for museet ved bibliotekets udflytning. Endelig orienteres styrelsen om, at kommunen vurderer kulturarven som en aktiv ressource og en vigtig dynamo for udviklingen i Randers Kommune.

Arbejdsgrundlag og formål

Kulturhistorisk Museum Randers er et statsanerkendt kulturhistorisk museum efter museumslovens § 15 med følgende ansvarsområder:

Museet skal gennem indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling inden for sit ansvarsområde virke for sikringen af Danmarks kulturarv og belyse forandring, variation og kontinuitet i menneskers livsvilkår fra de ældste tider til nu.

Museet skal gøre samlingerne tilgængelige for offentligheden og stille dem til rådighed for forskningen samt udbrede kendskabet til resultatet af såvel museets egen forskning som anden forskning baseret på museets samlinger.

Kulturhistorisk Museum Randers har arkæologisk og etnologisk / historisk ansvar inden for alle tidsperioder i det geografiske område, der dækkes af Randers Kommune.

Indsamling, registrering, forskning og formidling skal finde sted inden for den geografiske, tids- og emnemæssige afgrænsning af museets godkendte ansvarsområde.

Genstande, der savner naturlig tilknytning til museets ansvarsområde indlemmes ikke i samlingerne, men søges henvist til et relevant museum.

(Kulturhistorisk Museum Randers vedtægter § 2)

Museet ejes og drives af Randers Kommune

Bestyrelsen udgøres af Randers Kommunes Kultur- og Fritidsudvalg.

Museumsleder siden 1998 er Jørgen Smidt-Jensen, cand. mag. i historie og middelalderarkæologi.

Oprettelse og historik

Kulturhistorisk Museum Randers hører til den ældre gruppe af lokalmuseer i Danmark. Museet blev oprettet i 1872 under navnet Randers Museum. Bag oprettelsen stod en lokal museumsforening. I 1962 overgik ejerskabet af museet til Randers Kommune. Ved samme lejlighed blev Lokalhistorisk Arkiv udskilt fra museet og lagt under biblioteket. Museet fik samme år sin første faguddannede leder og blev statsanerkendt.

I 1969 flyttede Kulturhistorisk Museum ind i det nybyggede Kulturhus sammen med Randers Kunstmuseum og Randers bibliotek. Randers Lokalhistoriske Arkiv blev i 1996 tilbageført fra biblioteket til Kulturhistorisk Museum. I 1996 åbnede museets afdeling for gamle håndværk i Kejsergaarden

Ved kommunalreformen i 2007 blev den nye Randers Kommune dannet af den gamle Randers Kommune, de tidligere Purhus og Nørhald kommuner, den vestlige del af den tidligere Sønderhald Kommune, store dele af den tidligere Langå Kommune samt Havndal-området.

For museet bevirkede reformen en betydelig indskrænkning af det geografiske ansvarsområde. Museets hidtidige ansvar i kommunerne Rougsø, Rosenholm og Hadsten, dele af Sønderhald og Mariager kommuner samt en mindre del af Langå overgik til andre statsanerkendte museer.

Museets geografiske ansvarsområde blev reduceret fra 1509 km² til 800km². I 2008 løfter institutionen de museale opgaver i Randers Kommune, der har en befolkning på 94.000 mennesker.

Kulturhistorisk Museum Randers opfatter sig selv som et stort, ressourcestærkt og velfungerende museum, med væsentlige samlinger og stor viden om Randers-egnen. Museet mener, at det har et stort videnskabeligt og teknisk personale, en omfattende formidlingsflade og tidssvarende bygninger med gode udstillings- og magasinforhold.

Museet oplyser, at det løser en række opgaver for andre museer, og er en væsentlig trækraft i løsningen af fælles museale opgaver. Det gælder på konserveringsområdet, på bevaringsområdet, på magasinområdet og i det regionale museumssamarbejde. Museet vurderer, at det er i stand til, at løfte et antikvarisk ansvar i et større geografisk område.

Lokalisering

Til Kulturhistorisk Museum hører museum og arkiv i Kulturhuset i Stemannsgade, samt Håndværksmuseet Kejsergaarden. Med undtagelse af fjernmagasiner i byens udkant er museets aktivitetsadresser samlet i Randers indre by.

Medlemskaber og samarbejder

Museet er medlem af en lang række relevante museumsfaglige foreninger og organisationer, netværk og puljer. Både regionale, nationale og internationale. Museets leder og museets medarbejdere er aktive på tillidsposter i adskillige af foreningerne/organisationerne. Lokalt har museet et vist samarbejde med de øvrige kulturinstitutioner, med undervisningssektoren og med turist- og erhvervs-institutioner. Som kommunal institution er museet løbende i kontakt med de kommunale forvaltninger.

Efter kommunalreformen er Kulturhistorisk Museums ansvarsområde sammenfaldende med Randers Kommune, der samtidig ejer, driver og er hovedtilskudsyder for museet. Museets bestyrelse udgøres af Randers Kommunes Kultur-og Fritidsudvalg.

Kulturarvsstyrelsen betragter den nære relation mellem museumsinstitution og kommune som en styrke, og hæfter sig ved, at Randers Kommune betragter kulturarven som en aktiv ressource og en vigtig dynamo i den lokale udvikling. Risikoen for at et museum, der i så høj grad er integreret i den kommunale virksomhed, nedprioriterer samarbejde med andre partnere, har i Randers vist sig at være teoretisk.

Styrelsen iagttager tværtimod, at Kulturhistorisk Museum Randers engagerer sig aktivt i faglige fora, både regionalt, nationalt, og internationalt. Samtidig fungerer museet på væsentlige museumsfaglige områder som initiativtager, inspirator og rollemodel for andre museer langt ud over kommunegrænsen.

Styrelsen anbefaler museet, at det fortsætter sin aktive museums-udviklende rolle herunder at udbygge relationerne til regionens andre museer, universiteterne og den øvrige del af undervisningssektoren. Lokalt opfordrer styrelsen til, at Kulturhistorisk Museum undersøger mulighederne for udvidet samarbejde med Randers Kunstmuseum på bevarings- og konserveringsområdet

Kulturarvsstyrelsen er bekendt med ideer om et kommunalt stadsarkiv i tilknytning til Kulturbistorisk Museum. Styrelsen anbefaler, at der gennemføres en grundig udredning forinden der træffes beslutning herom. Processen bør inddrage de juridiske aspekter og bør gennemføres i dialog med Statens Arkiver og Kulturarvsstyrelsen.

Som et en afledet effekt af kommunalreformen i 2007 blev Kulturbistorisk Museums geografiske ansvarsområde reduceret betragteligt. Det er styrelsens vurdering, at museet vil kunne løfte et geografisk ansvarsområde af større dimensioner.

Samlinger, arkiver, bibliotek

Generelt

Kulturbistorisk Museum Randers er et gammelt museum, og rummer store samlinger særligt fra oldtid og nyere tid. Samlingerne er generelt af god kvalitet, og stammer hovedsageligt fra ”Randerseggen”. En del er dog indsamlet i det større indsamlingsområde ”gamle Randers Amt”, der tidligere udgjorde museets ansvarsområde. Desuden indeholder samlingen genstande fra andre steder i Danmark, tilvejebragt i museets første årtier. Museet rummer således genstande og viden, der rækker betydeligt ud over Randers Kommune

Den arkæologiske samling – repræsentativitet, omfang og kvalitet

Den arkæologiske samling stammer i hovedsagen fra museets undersøgelser af grave, bopladser og hustomter fra oldtiden, fra museets middelalderundersøgelser i Randers by og i kirke- og klosterkomplekser. Museet skønner, at den arkæologiske samling er rimeligt sammensat i forhold til ansvarsområdet. Museet bemærker dog, at jæger-stenalderens bopladser er svagt repræsenteret. Den arkæologiske samling omfatter i alt 80.164 museumsnumre. Antallet af genstande er væsentligt højere, da ét museumsnummer kan omfatte flere genstande. Museet mener ikke, at der er dele af samlingen, der bør udskilles.

Nyere tids samling- repræsentativitet, omfang og kvalitet

Samlingen fra nyere tid belyser museets geografiske ansvarsområde med hovedvægten på købstaden Randers og nærmeste opland. I ældre tid er der gjort enkelte opkøb i andre dele af Danmark. Samlingen når tilbage til 1500-årene med tyngdepunkt i 17-1800-årene og de første årtier af 1900-tallet. Emnemæssigt belyses især bonde-, borgerskabs- og håndværkskultur. De seneste års satsning på at dokumentere industrisamfundet i Randers har øget samlingen betydeligt på dette område. Nyere tids samling anslås til ca. 70.000 genstande, der generelt er af god kvalitet.

Specialsamlinger:

Kulturbistorisk Museum har en betydelig sølvsamling, hvor mange af de lokale sølvsmede er repræsenteret.

Museets møntsamling består i hovedsagen af to store privat-samlinger. Samlingerne er af høj kvalitet, og museet oplyser, de rangerer blandt de bedste i landet. Danske mønter udgør den største del, men samlingerne indeholder også mange romerske mønter fra kejsertiden.

Museet skønner, at en tekstilsamling er på et kvalitetsmæssigt højt niveau, specielt hvad angår 1700-tallets og det tidlige 1800-tals lokale bondedragter.

Kulturhistorisk Museum er endvidere i besiddelse af en relativ stor samling lokalhistoriske film, en samling kongelige breve fra 1534 -1652, en anseelig samling receptkuverter samt en stor mængde bygningstømmer fra nedrevne Randers-bygninger fra 16-1700-årene.

De "Buhlske Stuer" er tre interiør, der med flere end 300 kunstværker repræsenterer en privat kunstsamling fra slutningen af det 19. århundrede. Dertil giver stuerne et indblik i levevilkår for den bedrestillede del af borgerskabet i en dansk provinsby. Kunstsamlingen er af international klasse, idet samlingen blandt andet rummer 48 raderinger af Rembrandt.

Kulturhistorisk Museums samlinger rummer desuden en komplet bondestue med paneler, alkover og møbler. Stuen er fra o.1830, og stammer fra landsbyen Hvidding.

Endvidere forefindes et interiør - den såkaldte "Fru Rasmussens Stue" - der dokumenterer, hvorledes en lokal modehandlerske indrettede sit hjem i første halvdel af 20. århundrede.

Kulturhistorisk Museum har en stor samling værktøj og inventar fra gamle håndværksfag. Flere i form af komplette værksteder f.eks. Randers Handskefabrik og Randers Rebslageri. Endvidere genstande fra samtlige lav og svendebroderskaber, der har eksisteret i byen.

Tre samlinger er i overvejende grad uden lokal tilknytning: En samling norske og danske glas fra perioden ca. 1750 -1900. En våbensamling, såvel blankvåben som skydevåben, overvejende fra 16-1800-årene. En møbelsamling med hovedvægten på tiden 1600-1900.

Lokalhistorisk Arkiv

Museets samlinger i Lokalhistorisk Arkiv "dækker" Randers Kommunes udstrækning i perioden 1970 – 2007. Arkivet er derfor primært et købstadsarkiv med fokus på Randers. Arkivet belyser næsten alle aspekter af byens liv: Lavsvæsen, håndværk, handel, industri, foreningsliv etc. Arkivfondene omfatter 1024 numre og udgør ca. 500 hylde-meter. Foruden arkivalierne findes en billedsamling med ca. 250.000 fotos og 475.000 negativer.

Kulturarvsstyrelsen anerkender værdien af museets gamle og brede lokalhistoriske samling, der er en funktion af skiftende tiders indsamlingspolitik. Samlet set deler styrelsen museets vurdering af samlingen fra Randers-egnen.

Derudover rummer museet flere specialsamlinger uden forbindelse til museets historiske eller aktuelle ansvarsområde. Museet råder ikke over ressourcer og ekspertise til at varetage disse samlinger museumsfagligt forsvarligt. Kulturarvsstyrelsen anbefaler derfor, at museet udskiller samlingerne til relevante statsanerkendte eller statslige museer. Styrelsen rådgiver gerne i en udskillelsesproces.

Det er ubehøvet, at en del af Håndværksmuseet udstillede interiører er ejet af foreninger, som i museets regi demonstrerer og formidler deres privatsamlinger. Museet bør ikke anvendes som gratis udstillingsvindue for private foreningers samlinger. For det første kan det give anledning til tvivl om det museumsfaglige indhold i museumsvirksomheden. For det andet opstår der tvivl om udstrækningen af museets samlingsansvar berunder forpligtelserne til sikring, registrering og bevaring. Styrelsen anbefaler, at museet enten optager håndværksgenstandene i samlingen, eller ophører med at opbevare samlinger for private foreninger. I forbindelse med særudstillinger el. lign. kan museets indgå aftaler om indlån efter museets almindelige praksis på området. Eller efter Organisationens af Danske Museers vejledende retningslinjer.

Museet oplyser, at den arkeologiske samling omfatter 80.164 museumsnumre hvis præcise antalsmæssige fordeling på kulturhistoriske perioder herefter angives. Nyere tids samling "anslås til ca. 70.000

genstande". Styrelsen anbefaler, at museet anfører samlingens antalsmæssige størrelse efter ensartede opgørelsesmetoder.

Samlingernes modtagelse, registrering og magasinering

Arkæologi:

Museets arkæologiske tilvækst sker normalt som følge af undersøgelser, hvor genstandene registreres på stedet. Siden 1990 har museet digitaliseret de arkæologiske data i sit eget system. Museet er i gang med at konvertere systemet til en version med et eksportmodul til de centrale kulturarvsregistre. Museet overvejer at bruge det såkaldte MUD-system (Museernes Udgravnings Data) fremover.

Museet opbevarer hovedparten af de arkæologiske fund i magasinet under Kulturhuset. Genstandene er opstillet topografisk efter sogne og numerisk inden for hvert sogn. Der gennemføres årligt en stikprøvevis kontrol af samlingens tilstedeværelse og registrering som led i revisors regnskabsrevision

Nyere Tid:

Museet indsamler aktivt ved sine undersøgelser, men modtager også gaver. Museet sikrer sig i så fald navn og adresse på giveren og de ledsagende oplysninger om genstanden. Museet gør opmærksom på, at oplysningerne registreres og gemmes i museets registre.

Registrering af samlingen fra nyere tid er siden 1990 foregået elektronisk - og siden 2006 i museernes fælles digitale registreringssystem Regin. Af museets omkring 70.000 nyere tids genstande er omkring 54.000 elektronisk registreret i Regin.

Nyere- tids-samlingen er overvejende magasinert i Kulturhuset, hvor genstandene er opstillet efter gængse principper. Af hensyn til sikkerheden er adgangen begrænset af en særlig godkendelsesprocedure. Der gennemføres årligt en stikprøvevis kontrol af samlingens tilstedeværelse og registrering som led i revisors regnskabsrevision.

Museet overvejer at udskille ti landbrugsredskaber til landbrugsmuseet Asferg-Laden, der ikke er statsanerkendt. Redskaberne har få proveniensoplysninger, som genstandstyper er de almindelige, og deres bevaringstilstand er dårlig.

Lokalhistorisk Arkiv:

Museet oplyser, at arkivet alene foretager passiv indsamling. Efter det oplyste bliver arkivalier modtaget af medarbejdere, der vurderer afleveringens relevans i forhold til samlingerne i øvrigt. Ved afleveringen udfyldes en indkomstseddel med relevante oplysninger, og giver skriver under på, at arkivalierne er afleveret til arkivet. Herefter registreres arkivalierne i arkivregistreringssystemet ARKIBAS.

Efter registrering bliver arkivalierne pakket i godkendte materialer og placeret på magasin under Kulturhuset. Meget store afleveringer placeres på fjernmagasin i kælderen under kommunens rådhus, hvorfra de kan hentes med et par dages varsel.

Kulturarvsstyrelsen mener, at det er u hensigtsmæssigt at museet registrerer sine genstande i forskellige digitale systemer. Museet bør overveje at bruge ét gængs system med stor udbredelse f.eks. Regin. Museet bør være opmærksom på de ekstra ressourcer det kræver, at opretholde ekspertise i flere systemer samt på omkostningerne til udvikling af egne indberetningsmoduler til de centrale kulturarvsregistre.

Styrelsen gør opmærksom på, at museet skal søge om tilladelse til at udskille genstande til andre end statslige og statsanerkendte museer.

Nummersystemer

Kulturhistorisk Museum i Randers er et gammelt museum, og har som sådan en lang og kompliceret historik i nummersystemerne. Ikke desto mindre har museet bevaret kendskabet til og færdighederne i sine gamle systemer, der for en udenforstående virker temmelig kaotiske. For at lette overblikket og nærme sig nationale standarder indførte museet i 1991 en ny registreringspraksis baseret på sager. Som i andre museer er sagsnummeret i dag det sammenholdende element mellem genstande, arkivalier, fotos m.v. i den enkelte undersøgelse.

Lokalhistoriske Arkiv har siden 1968 fulgt Sammenslutningen af Lokalhistoriske Arkivers og siden 2006 Organisationen Danske Arkivers praksis for nummerering.

Indberetning til de centrale kulturarvsregistre

Kulturhistorisk Museum indberetter ikke sine arkæologiske sager til Museernes Samlinger. Museet indberetter løbende til Fund & Fortidsminder

Alle nyregistrerede sager vedr. nyere tid bliver indberettet til Museernes Samlinger en gang om måneden. Ældre sager indberettes efter kontrol bl.a. for personfølsomme oplysninger.

Lokalhistorisk Arkiv har tre gange leveret udtræk af de digitale registreringer til DANPA (Danmarks Nationale Privatarkivdatabase)

Museets skøn over andelen af registrerede, nummererede og uregistrerede genstande i museets samling (total 100 %).

Fuldt katalogiserede/ registrerede genstande	Genstande, der kun er tildelt nummer og placering i museet	Genstande, som ikke endnu er nummereret eller dokumenteret
Arkæologi 84%	15%	1%
Nyere tid 96%	1%	3%
Lokalhistorisk arkiv 10%	85%	5%

Museet skønner, at eftersløbet for indberetning til de centrale kulturarvsregistre er: Arkæologi: 5-6 årsværk, nyere tid: 17 årsværk, lokalhistorisk arkiv: 50 årsværk

Museets genstandsamlinger er i det væsentligste fuldt nummererede og katalogiserede. Derimod oplyser museet i juni 2008 til Kulturarvsstyrelsen, at museet først forventer at have digitaliseret og indberettet samtlige sine museumssager til Museernes Samlinger i 2037. Kulturarvsstyrelsen finder den angivne tidshorisont uacceptabel. Styrelsen indskærper museets forpligtelse til at indberette sine museumssager og genstande til Museerne Samlinger. (jf. bekendtgørelse om museer m.v. §7 og styrelsens notat om minimumsindberetninger til de centrale registre på www.Kulturarv.dk)

Styrelsen pålægger museet at udarbejde en revideret handleplan for indberetningerne til Museernes Samlinger med et tidsperspektiv ikke længere end 2011. Handleplanen skal være Kulturarvsstyrelsen i hænde senest den 1. april 2009.

Museets praksis for registrering af genstande forevist til bedømmelse.

Museet oplyser, at arkæologiske genstande der indleveres til bedømmelse, og som kan bibringe museet ny viden, bliver registreret på samme måde som museumsgenstande. I registrerings-systemets placeringsfelt angives, at genstanden befinder sig hos ejeren.

Inventariserede museumsgenstande forudsættes at tilhøre museet. Kulturhistorisk Museum må derfor ikke registrere genstande indleveret til bedømmelse, som om de var en del af museets samling.

Klausulerede genstande

De Buhlske Stuer, som i dag er en del af Kulturhistorisk Museums samling, blev testamenteret til Randers Kommune i 1964 på betingelse af, at stuerne med deres samlede inventar blev udstillet for offentligheden.

Museet må ikke modtage klausulerede genstande. Museet bør arbejde for, at få slettet gamle klausuler på genstande og samlinger

Uddeponeringer og udlån til andre museer, institutioner eller private

Museet har faste retningslinjer for uddeponeringer og udlån. Det indebærer bl.a., at der udarbejdes et lånedokument, der underskrives af både låner og udlåner. Udlån og uddeponeringer finder normalt sted til statsanerkendte museer. Museet har således 2250 genstande uddeponeret i nabomuseer. Hertil har museet udlånt 7 genstande til offentlige institutioner i Randers, 14 til et foreningsejet landbrugsmuseum og 14 malerier til det privatejede Clausholm Slot.

Deposita og indlån fra andre museer, institutioner eller private

Kulturhistorisk Museum har indlån eller deposita fra Nationalmuseet, Zoologisk Museum, Den Antikvariske Samling, Odense Bys Museer, Middelfart Museum og Danmarks Fotomuseum. Hertil kommer en lille gruppe kirkeinventar fra lokale kirker og fem foreningsfaner. Ved indlån og deposita underskrives en af udlåner udarbejdet formular.

Uddeponering af genstande til andre end offentlige institutioner kun må finde sted efter Kulturarvsstyrelsens godkendelse.

Bibliotek

Museets bibliotek rummer ca. 14.000 bind. Både historisk og arkæologisk litteratur, men med en overvægt på arkæolog. Museet abonnerer på 43 tidsskrifter og årbøger, og man har bytteforbindelser med museer i ind- og udland. Randers Biblioteks lokalsamling, som rummer hvad der er skrevet om Randers-forhold, er opstillet i Lokalhistorisk Arkiv.

Indsamling og erhvervelser

Arkæologi

Kulturhistorisk Museum har ikke formuleret en arkæologisk indsamlingspolitik. Det fremgår af arbejdsplanen, at museet vil prioritere undersøgelser af et en række bopladser og grave fra ældre og yngre stenalder, jernalder og vikingetid. Desuden en offermose fra jernalderen og en række middelalderlige bebyggelser. I et særligt projekt undersøges bebyggelsesstrukturerne i Hørning sogn fra stenalder til middelalder.

Museet har ikke givet oplysninger om, hvilke væsentlige oldsager der er tilgået museet i perioden 2004 - 08. I stedet har museet listet rækken af arkæologiske undersøgelser.

Nyere tid

Museet har en nedskrevet indsamlingspolitik for nyere tid, der fastlægger retningslinier for, hvilke genstande museet ønsker at modtage. Genstande kan indlemmes i samlingen, hvis de opfylder et eller flere af kriterierne:

- Der foreligger gode oplysninger om genstandens oprindelse, datering og brug.
- Genstanden har et klart tilhørsforhold til Randers eller Randerseggen.
- Genstanden supplerer på særlig måde museets samlinger.
- Genstanden er generelt set unik.
- Genstanden hører til et af de områder, der prioriteres højt i den aktive indsamling.

Museets aktive indsamling foregår som led i undersøgelser, og er koncentreret om udviklingen indenfor handel, håndværk og industri i Randers by.

I perioden 2004 – 08 har museet erhvervet en række genstande, ved køb eller som gaver, der belyser Randers håndværk, handel og skibsfart i 1700 årene og 1800 årene. Fra nyeste tid har museet foretaget indsamlinger i forbindelse med undersøgelser af lokale håndværks- og industrivirksomheder. Museet har desuden gennemført indsamlinger til belysning af de tyrkiske indvandreres historie i Randers. Endelig har museet indsamlet materiale fra de ”gamle” kommuner, der blev nedlagt ved kommunalreformen i 2007.

Lokalhistorisk Arkiv

Lokalhistorisk Arkiv har ingen selvstændig indsamlingspolitik. Arkivet har i en årrække fulgt indsamlingspolitikken for museets nyere-tids-område. Accession foregår normalt ved passiv indsamling, hvor arkivets medarbejdere vurderer, om tilbudte arkivalier supplerer samlingen. Hvis det er tilfældet, bliver de modtaget og registreret.

Benyttelse af museets samlinger i forskningsmæssig sammenhæng

Museet oplyser, at genstande, viden og vejledning står til rådighed for alle forskere. Men museet stiller krav om kreditering ved brug af museets materiale. Samlet set har museet årligt omkring 75 forskning-forespørgsler eller studiebesøg.

Kulturhistorisk Museum har en nedskreven og fyldestgørende indsamlingspolitik på nyere tids området. Museet bør formulere en samlet og sammenhængende indsamlingspolitik, der omfatter alle kulturhistoriske perioder. I forhold til arkiv-virksomheden bør retningslinierne for indsamlingen forholde sig realistisk til arkivets faktiske ressourcer og til det betydelige registrerings efterslæb.

Undersøgelser og forskning

Hovedlinier i museets dokumentations- og undersøgelsesvirksomhed

Museets strategiplan "Viden og tilgængelighed" fra 2006 rummer det erklærede mål, at forskningen skal styrkes. Museet ønsker, at forskning og formidling af forskningsresultater bliver museets væsentligste satsningsområde i de kommende år. Indsatsen skal formaliseres ved udarbejdelsen af en egentlig forskningsplan og gennem et intensiveret samarbejde med universiteter og andre museer.

På den arkæologiske forsknings område er Kulturhistorisk Museums virksomhed præget af vilkårene for bygherrebetalte undersøgelser. Herudover har museet gennemført større undersøgelser indenfor bebyggelses- og gravskik i jernalder og vikingetid, offermoser fra jernalderen, middelalderlige ødekirkegårde og i det middelalderlige Randers.

På nyere tids området har museet i en årrække haft særligt fokus på industrisamfundets kulturarv. Der er gennemført undersøgelser af lokale håndværks- og industrivirksomheder, undersøgelser om indvandringen og den lokale offentlige administration.

På bevaringsområdet har museet gennemført undersøgelser og udviklingsprojekter omkring magasinering og anvendelse af materialer til opbygning af udstillinger.

Forskningspublikationer

Museets forskningsresultater publiceres som minimum i museets egen årbog. Årbogen rummer typisk omkring 10 artikler, som emnemæssigt spænder over alle museets arbejdsområder.

Større forskningsprojekter er siden 2000 udgivet i serien Kulturhistorisk Museums Skrifter. Inden for de sidste fire kalenderår er der udkommet et enkelt bind i serien: Jensen, Claus Kjeld, og Stidsing, Ernst ed. Kulturmiljøprojekt Alstrup Krat. Feltrapporter fra et tværvideenskabeligt projekt. Kulturhistorisk Museums skrifter 3. Randers 2006.

Museet tilskynder sine medarbejdere til også at publicere i anerkendte videnskabelige tidsskrifter. Målsætningerne i museets strategiplan fra 2006 understøtter denne bestræbelse.

Til brug for kvalitetsvurderingen har museet udarbejdet en liste over sine gennemførte forskningsprojekter med tilhørende publikationer i perioden 2004-2008. En evaluering af forskningspublikationerne fra de sidste 4 år er vedlagt som bilag.

Deltagelse i konferencer, kongresser m.v.

Museets deltagelse i museumsfaglige konferencer 2004-2007 er oplyst ved en liste udarbejdet til Kulturarvsstyrelsen. Listen omtaler hver enkelt konference og oplyser hvilke medarbejdere der har deltaget. Listen gengives her i forkortet form:

DKM's /ODM's museumsfaglige møder på Fuglsøcentret:

2004 -2007: I gennemsnit med deltagelse af 13 medarbejdere til den årlige konference.

DKM's/ODM's formidlingsmøder på Fuglsøcentret:

2004 – 2007: I gennemsnit med deltagelse af 3 medarbejdere til den årlige konference

Kulturarvsstyrelsens museumsmøder:

2004-2007: I gennemsnit med deltagelse af 4 medarbejdere til den årlige konference

Herudover har museets arkæologer deltaget i 10 indenlandske arkæologiske konferencer. Museets historikere og etnologer har deltaget i 6 indenlandske historiske konferencer. Museets konservatorer har deltaget i 3 nationale og 3 internationale konserveringsfaglige konferencer. Museets formidlingsmedarbejdere har deltaget i 11 formidlingskonferencer, heraf 2 internationale. Herudover har museumslederen deltaget i 4 konferencer, fortrinsvis om ledelse og lokal erhvervs politik.

Netværk og andet forskningssamarbejde

Museet er involveret i internationalt forskningssamarbejde med projektet: "Central places, power and identity in eastern and central Jutland, Denmark, AD 400-1100 & The Stavnsager settlement & landscape project". Museet samarbejder med Nottingham University og Århus Universitet med udløbere til universiteterne i Southampton, Durham og Haifa.

I projektet Fuglsøgård Mose samarbejder museet med Nationalmuseets Naturvidenskabelige Undersøgelser og Zoologisk Museum, København.

Kulturhistorisk Museum Randers har ikke haft tilknyttet Ph.d.-studerende, men 12 speciale- og Ph.d.-studerende har benyttet museets samlinger og viden som udgangspunkt for specialer og afhandlinger. Museet har udarbejdet en liste til Kulturarvsstyrelsen med angivelse af navne og studiefag for samtlige 12 studerende.

Kulturhistorisk Museum Randers har en stærk undersøgelses- og forskningsprofil både indenfor arkæologi og nyere tid. Museet prioriterer denne side af museumsarbejdet i overensstemmelse med sin strategiplan fra 2006. Museet har flere videnskabelige medarbejdere end de fleste andre lokalmuseer. Det bevirker blandt andet, at museet bliver en attraktiv samarbejdspartner for større museer og universiteter. Det lykkes i betydeligt omfang museet at skaffe tilskud til forsknings- og undersøgelsesprojekter, som løbende publiceres i artikler eller monografier. Indtil videre mest i museets egne skriftserier, der ikke er omfattet af referereordninger. Museet bør arbejde for, at forskningsresultaterne også publiceres i landsdækkende eller internationale tidsskrifter.

Evalueringen af museets forskningspublikationer, ved Kulturarvsstyrelsens faglige råd, er vedlagt som bilag.

Forvaltning af den faste kulturarv

Kapitel 8 - arbejdet

Efter museets opfattelse er samarbejdet med planmyndighederne i Randers kommune velfungerende. Museet bliver inddraget på alle væsentlige områder, der vedrører ændringer i det fysiske miljø.

Museet modtager alle Randers kommunes lokalplaner, miljøscreeninger og byggesager samt dispensationer fra naturbeskyttelseslovens § 18 og museumslovens § 29 til kommentar og/eller orientering. Museet deltager i udarbejdelse af kommuneplanerne, er repræsenteret i bevaringsudvalget, og tages med på råd i udviklingen af relevante dele af kommunens politikområder.

I tiden før kommunalreformen samarbejdede museet med 9 kommuner i ansvarsområdet om kommuneplaner, lokalplaner og byggesager. Med Århus Amt om regionplaner, råstofudvinding, vandhuller og dispensationer fra naturbeskyttelsesloven og museumsloven.

Efter kommunalreformen samarbejder museet med én kommune samt i skovrejsningsager med Skov- og Naturstyrelsen.

Museets arkæologiske funktion har 2004 - 08 behandlet 174 lokal- og kommuneplaner, 7.471 byggesager, 10 råstofsager, 48 om vandhuller, 72 om læhegn, 44 om skovrejsning. Fordelingen var således:

	2004	2005	2006	2007	I alt
Lokalplaner	14	63	78	19	174
Byggesager	600	2564	2056	2251	7471
Råstofsager	3	0	4	3	10
Vandhuller	19	20	9	0	48
Læhegn	8	2	54	8	72
Skovrejsning	12	12	9	11	44

Museets nyere tids funktion har 2004-2008 behandlet 210 lokal- og kommuneplaner, 10 miljøscreeninger og 6.060 byggesager. Fordelingen var således:

	2004	2005	2006	2007	I alt
Lokalplaner	28	63	72	47	210
Byggesager	600	1312	2077	2071	6060
Miljøscreeninger				10	10

Kulturmiljø

Museet arbejder generelt med kulturmiljøet i sit formidlingsarbejde, gennem arrangementer, udstillinger og ture. Museet oplyser, at man fra 1996 til 2006 var en af drivkræfterne bag Danmarks vel nok første kulturmiljøprojekter, Kulturmiljøprojekt Alstrup Krat. Museet var repræsenteret i Det regionale faglige Kulturmiljøråd for Århus Amt fra 1999-2006. Efter kommunalreformen har museet en repræsentant i Bevaringsudvalget i Randers Kommune.

Kulturbistorisk Museum Randers har, i forhold til arbejdet med den faste kulturarv, den klare administrative fordel, at museets ansvarsområde omfatter én kommune, Randers. Museet kan glæde sig over et godt samarbejde med parterne i de kommunale forvaltninger, hvor der er respekt for museets arbejde og en betydelig forståelse for de værdier og ressourcer, som kulturarven rummer.

Kulturarvsstyrelsen anser museets bidrag til kulturmiljø-arbejdet for væsentligt, og opfordrer til, at museet tager initiativ til nye fællesskaber på området. Museet kan søge Kulturarvsstyrelsen om tilskud til konkrete projekter.

Konserverings- og bevaringsarbejde

Samlingernes bevaringstilstand.

Museet vurderer, at samlingens bevaringstilstand er god. Årsagen er, at hovedparten af samlingen de sidste 40 år har været opbevaret under rimelige og stabile forhold i Kulturhuset, der er opført til museumsformål. En undtagelse er et fjernmagasin og mindre gode forhold for en del arkivalier i Lokalhistorisk Arkiv. Kulturbistorisk Museum har del i det nyopførte fællesmagasin, hvor museet råder over 1/3 af hyldepladsen. Ved overflytning af de udsatte genstandene hertil vil bevaringsforholdene få et betydeligt løft.

Bevaringsarbejde og skadedyrskontrol

Museet oplyser, at der gennem 20 år er arbejdet målrettet på at forbedre bevaringsforholdene. Museet råder i 2008 over en professionel bevaringsfunktion med fire fastansatte medarbejdere. Konservatorerne gennemfører løbende et samlingskontrolprogram med systematisk kontrol, blandt andet af klima og skadedyr.

Eget konserveringsarbejde/ rekvireret konservering

Museets konserveringsværksted har faciliteter og udstyr til de fleste kulturhistoriske konserveringsopgaver. Visse specialopgaver løses dog uden for huset. Museets konservering indgår, sammen med fire andre værksteder, i en 33 år gammel konserveringsordning, der udfører bevarings-, konserverings- og rådgivningsarbejde for en række museer i det gamle Århus Amt. Der udføres desuden indtægtsdækket arbejde for private og for museer i andre dele af landet.

Magasineringsprincipper

Kulturhistorisk Museums magasiner er fagligt opdelt samt opdelt efter størrelser. Mindre genstande opbevares i nærmagasin. Store genstande på fjernmagasin/fællesmagasinet. Lokalhistorisk Arkivs arkivalier opbevares for sig selv. Museet tilstræber, at holde de magasinerede genstande nedpakket, emballeret og tildækket i egnede materialer.

Tilsyn med andres samlinger

Museet oplyser, at Kulturhistorisk Museums bevaringsfunktion er rådgivende i forhold til en række museer i det gamle Århus Amt. Der gennemføres typisk et årligt besøg, hvor konserveringsbehovet drøftes med museerne. Både i kortere og længere perspektiv.

Kulturhistorisk Museums bevaringsfunktion er stærk, kvalitetsbevidst og særdeles velfungerende. Så stærk, at funktionen både varetager museets egne opgaver, driften af det nye fællesmagasin, rekvireret bevaringsarbejde og rådgivning for andre museer. Bevaringsarbejdet er tydeligvis en integreret del af Kulturhistorisk Museums samlede virksomhed, hvilket museets rolle i etableringen af Fællesmagasinet er et overbevisende vidnesbyrd om.

Formidling

Formål og strategi

Museets beskriver den overordnede målsætning for formidlingen således:

”Formidlingen ... har til formål at give borgerne i Randers Kommune, som er de vigtigste bidragsydere til museets drift, et så bredt og relevant museumstilbud som overhovedet muligt og dermed at tiltrække et bredt publikum”

Museet beskriver formidlingsstrategien ved at citere fra museets strategiplan for 2006-2010:

”Vi vil i de kommende fem år fortsat sætte publikum i centrum. Museet vil gennem sin udstillings- og arrangementsvirksomhed sikre en bred formidling af kulturhistorien til så mange mennesker og så mange forskellige samfundsgrupper som muligt – både i Kulturhuset og på Håndværksmuseet Kejsergaarden, men også udenfor i byrummet og på Internettet. Vi vil i højere grad satse på kvalitet end kvantitet”

Særlige grupper

Kulturhistorisk Museum mener, at der er et stort behov for bedre museumstilbud til børn og børnefamilier. Derfor ønsker museet at øge indsatsen for denne målgruppe ved at udbygge tilbuddene og øge markedsføringen af skoletjenesten, udvikle tilbud til daginstitutionerne og udvikle sanselige særudstillinger med flere børneaktiviteter.

Museet har en tradition for formidling til Randers nye indbyggere, som rækker tilbage til 1990'erne. I forbindelse med flere undersøgelsesprojekter om tyrkiske indvandrere har museet gennemført udstillinger og holdt foredrag. Museet har desuden et fast samarbejde med Sprogcenter Randers, som introducerer alle kursister til museet. Det seneste initiativ er omvisninger på bosnisk.

Basisudstillinger

Museets basisudstillinger er alle nyopstillet indenfor godt ti år, og afspejler museets formål, ansvarsområde og arbejdsfelter. Dog reflekterer en del af oldtidsudstillingen ansvarsområdet før kommunalreformen i 2007. Basisudstillingerne omfatter oldtidsudstillingen, der åbnede i 1995, "Middelalderens mennesker", der åbnede i 2007 og udstillingen "Fra købstad til industriby", som åbnede i 2002. Udstillingerne i Håndværksmuseet åbnede i 1996. Alle udstillinger i Kulturhuset er tekstet med engelske resuméer. I Håndværksmuseet udleveres der tekster på engelsk og tysk til udenlandske gæster.

Museet oplyser, at udstillingerne løbende opdateres med ny viden. F.eks. ved "aktualitetsmontrer", ved ændringer i indholdet på de interaktive skærme eller ved udskiftninger på de "udstillingsscener", der præsenterer Randers allernyeste historie.

Særudstillinger

Museet har udarbejdet en liste over sine særudstillinger 2004 - 08 med angivelse af titler, emner, omfang, tekstning, målgrupper, udstillingssted og -periode. Det fremgår, at museet i perioden har vist 33 særudstillinger. De fleste var produceret af museet selv. 21 af udstillingerne var tydeligt relateret til museets ansvarsområde. 30 af udstillingerne var overvejende med etnologisk/nyere tids indhold. 3 udstillinger var med forhistoriske emner.

Kulturbistorisk Museum har en særdeles ambitiøs udstillingsvirksomhed, der både omfatter moderne basisudstillinger af høj faglig og æstetisk kvalitet og talrige særudstillinger. Styrelsen anbefaler, at museet er opmærksomt på, at sammensætningen af museets særudstillinger er afbalanceret efter museets ansvarsperioder. Det vil bevirke, at forhistoriske emner hyppigere præsenteres for publikum og derved medvirke til offentlighedens forståelse for museets betydelige arkæologiske virksomhed.

Anden formidling

Museet har i 2007 gennemført 128 programsatte formidlings-arrangementer der var sammensat på følgende måde:

- 17 foredrag, heraf 6 ved museets medarbejdere.
- 48 omvisninger, heraf 46 ved museets egne medarbejdere.
- 8 byvandring, alle ved museets medarbejdere.
- 7 museumsarrangerede virksomhedsbesøg.
- 15 kursusdage heraf 3 ved museets egne medarbejdere
- 3 historiske udflugts-ture alle ved museets medarbejdere.
- 20 ferie- og børnearrangementer, hovedparten ved museets medarbejder.
- 10 arrangementer af andre kategorier. F. eks. "Historiens Dag".

Arrangementerne var fordelt efter tidsafsnit på følgende måde:

- 14 arrangementer med oldtidsemner
- 24 arrangementer med middelalderemner
- 50 arrangementer med nyere tids emner
- 37 arrangementer med blandet, andet eller uidentificerbart emne

Til opgørelsen skal lægges 3-8 særarrangementer for ”Museumsklub Randers” og 5-8 for børneklubben ”Hugin og Munin”. Museets medarbejdere bliver desuden flittigt brugt som foredragsholdere ved arrangementer udenfor museet.

Museets programsatte formidlingsaktiviteter og arrangementer har et meget betydeligt omfang. I lighed med særudstillingsvirksomheden med en overvægt af nyere tids emner. Museet bør arbejde for i højere grad at inddrage oldtids-emner i sine formidlingsarrangementer.

Undervisning og skoletjeneste

Kulturhistorisk Museum Randers har sin egen skoletjeneste, som er bemandet med to museumsinspektører. Til skoletjenesten er desuden tilknyttet skiftende praktikanter og studerende. Skoletjenesten underviser hvert år flere end 300 skoleklasser.

Skoletjenesten udbyder en vifte af tilbud til skolerne, blandt andet ca. 30 faste undervisningsforløb fordelt på alle klassetrin. Undervisningstilbuddene omfatter omvisninger i basisudstillingerne, undervisningsmaterialer til særudstillinger, byvandring, værkstedsaktiviteter, film og mulighed for at agere interaktivt med museets nye middelalderudstilling. Museet markedsfører undervisningstilbuddene i et trykt katalog, der udgives hver år. Desuden er tilbuddene i begrænset omfang tilgængelige på internetportalen ”e-museum”.

Det er gratis for folkeskoler at benytte skoletjenesten, og det er via en aftale med Midttrafik muligt at opnå rabat på transport til museet i hele Region Midtjylland

Samarbejde med skolerne

Kulturhistorisk Museum samarbejder med Pædagogisk Udvikling i Randers kommune om tilpasning af undervisningstilbuddene til folkeskolen. Museet samarbejder med lærere i folkeskolen og på ungdomsuddannelserne om udviklingen af nye undervisningstilbud. Museet indgår tillige i samarbejdsprojektet Interface for gymnasier og museer i Region Midtjylland. Hensigten er at udvikle undervisningsmateriale, som kan gøre museerne mere interessante at bruge i undervisningen i gymnasierne.

Kulturarvsstyrelsen vurderer, at museets tilbud til skoler og skolebørn er forbilledlige. Styrelsen anser indsatsen for at udstrække tilbuddene til gymnasierne for vigtige. Styrelsen anbefaler, at museet også indtænker de øvrige ungdomsuddannelser i de kommende tiltag på undervisningsområdet.

Formidlingspublikationer

Siden 2004 har museet hvert år udgivet en årbog med artikler om emner fra museets arbejdsområde. Årbogen er overvejende skrevet af museets medarbejdere, og indeholder skriftlig formidling af museets forskningsprojekter for et bredt publikum.

Det er museets praksis at udgive kataloger til sine store særudstillinger. 2004 - 07 blev der produceret kataloger til 5 af museets særudstillinger. Derimod har der ikke hidtil været kataloger til museets basisudstillinger.

Andre formidlingspublikationer omfatter bogen ”En dag i Randers Nordby”, 2005, undervisningsmaterialerne ”På opdagelse i middelalderen” og ”Bliv klogere på kærligheden” begge fra 2007. Desuden billedshowet ”Introduktion til De Buhlske Stuer” fra 2004 og mobiltelefonformidlingen ”Introduktion til De Buhlske Stuer” fra 2007.

Formidling på internettet

Kulturhistorisk Museum Randers har hidtil kun i beskedent omfang formidlet på internettet. Formidlingen har stort set begrænset sig til at præsentere museets udstillinger, arrangementer, tilbud og ”gode historier”. I samarbejde med Randers Kommune er museet i gang med at omlægge hjemmesiden. Den nye version vil følge statens retningslinier for tilgængelighed og have fokus på brugerinddragende formidling.

Projektet ”Med formidlingsmaskinen ind i middelalderen” er et skridt i denne retning. Museet har etableret en interaktiv forbindelse mellem en udstilling på museet og en virtuel udstilling på nettet. Målet har været et tidssvarende undervisningsmateriale i middelalderens historie for folkeskoler og ungdomsuddannelser. Museet har i 2008 søgt midler fra formidlingspuljen til at bygge endnu et lag på formidlingsmaskinen, nemlig projektet ”Kend din by”, som vil blive en virtuel byvandring i Randers.

Museet fører statistik over brugeraktiviteten på museets hjemmeside. I 2007 havde hjemmesiden 76.201 unikke besøgende.

Museets formidling på internettet er vurderet særskilt i bilag 2

Udvikling af museets formidling

Museet oplyser, at det har gennemgået en kolossal udvikling på formidlingsområdet de sidste 10 år. Herved har museets blandt andet skabt udstillinger, der har været forbilleder og inspiration for andre danske museer.

Idéerne til museets formidling skabes i ”Kreativt forum”, hvor alle videnskabelige medarbejdere er medlemmer. Den praktiske formidling er alle videnskabelige medarbejdere også forpligtet til at deltage i. Det bevirker, at der løbende opsamles en bred formidlingserfaring i hele institutionen. Museet oplyser, at man udveksler sine erfaringer med de øvrige kulturinstitutioner i Randers, i faglige fora som Organisationen Danske Museers formidlingsmøder og tidsskriftet Danske Museer samt i forbindelse med medarbejderes formidlingsmæssige efteruddannelse.

Kulturhistorisk Museum har i de senere år gjort en betydelig indsats for udviklingen af sin formidling, og har opnået gode resultater. Styrelsen anbefaler, at museet fortsat deler sin viden og sine erfaringer med andre danske museer.

Museets strategiplan sætter mål for museets formidlingsvirksomhed, herunder målsætningen om at nå ud til alle befolkningsgrupper. Kulturarvsstyrelsen vurderer, at museets faktiske formidling har stor bredde, og afspejler målet om en tilsvarende sammensætning af museets publikum.

PR-virksomhed og markedsføring

Museet markedsfører sine aktiviteter gennem en pr-virksomhed, der årligt genererer 2-300 presseomtaler i pressen. Medarbejderne medvirker i 10-40 radio- og tv-udsendelser årligt og er hyppigt forfattere til lokalhistoriske artikler i Randers Amtsavis.

Museet udgiver to gange årligt et program, som distribueres i 15-25.000 eksemplarer. Desuden udgiver museet hvert år et trykt katalog med skoletjenestens tilbud, som distribueres til alle skoler i det lokale og regionale område.

Museet annoncerer i den lokale presse, på plakatstandere og i Randers' bybusser. VisitRanders markedsfører museet i turist-medierne. Museet samarbejder i et vist omfang med de andre institutioner i Kulturhuset, og har i perioder samarbejdet med Randers Regnskov om fribilletter. Randers Kommune indførte i 2005 fri entré til byens museer. Det har betydet en varig forøgelse af besøgstallet på ca. 30 %. Kulturhistorisk Museum synes, at det er vanskeligt at kommunikere sine budskaber længere ud end lokal-området. Museet har f.eks. svært ved at få omtale i Århus-pressen. Med henblik på en professionalisering af markedsføringen ansætter museet en kommunikationsmedarbejder i efteråret 2008.

Publikum

Særlige aktiviteter for foreninger m.v.

Museumsklub Randers er en fordelsklub for museumsinteresserede. Medlemmer inviteres til museets arrangementer, de modtager museets årbog, opnår rabatter og deltager i særlige arrangementer for klubmedlemmer. Frivillige medarbejdere på Håndværksmuseet Kejsergaarden er fødte medlemmer af Museumsklub Randers.

Medlemmer af foreningen Randersegnens Amatørarkæologer får rabat på medlemskab af Museumsklub Randers. Museet understøtter foreningen med lokaler, og markedsfører i et vist omfang foreningens aktiviteter. Museet mener, at fordelsklubben og samarbejdet med støtteforeningerne har tilført institutionen et væsentligt folkeligt bagland, som støtter op om museets aktiviteter.

Kiosk/museumsbutik

Kulturhistorisk Museum Randers har to museumsbutikker. Én i Kulturhuset og en mindre i Håndværksmuseet Kejsergaarden. Museet tilstræber, at butikkerne har lodige varer af god kvalitet med en forbindelse til ansvarsområde. Museumsbutikkerne er integreret i museets økonomi, og overskuddet udgør en del af driftsgrundlaget. Butikkerne er momsregistreret.

Cafévirksomhed

Kulturhuset har en fælles café, som drives af en forpagter på kommercielle vilkår. Når caféen er lukket, kan publikum købe kaffe, sodavand og chokolade i museumsreceptionen. I Håndværksmuseet kan man købe kaffe, sodavand og kage i receptionen.

Åbningstid

Kulturhistorisk Museum Randers er åbent dagligt – undtagen mandag – kl. 11 til 17. Det svarer til ca. 1860 timer på årsbasis. Håndværksmuseet Kejsergaarden er åbent tirsdag, torsdag og lørdag 13-17. Det svarer til ca. 610 timer på årsbasis. Randers Lokallistoriske Arkiv er åbent mandag 13-16 og onsdag 11-16. Det svarer til ca. 400 timer på årsbasis.

Besøgstal

Museet oplyser, at man i 2007 havde i alt 47.430 museumsgæster. Af disse besøgte 39.303 museumsafdelingen i Kulturhuset, 7.021 besøgte Håndværksmuseet Kejsergaarden og 1.106 Randers Lokallistoriske arkiv. Af museumsgæsterne var 31.707 voksne, mens 14.617 var børn. Heraf var 4.841 skolebørn, der besøgte museet som led i undervisningen. Museet anser sit besøgstal for forholdsvis højt. Man anser det for en styrke i sig selv, fordi god omtale vurderes at være en vigtig markedsføringsmetode.

Publikumsundersøgelser

Kulturhistorisk Museum foretager løbende publikumsundersøgelser. Museets publikumsundersøgelser gennem de sidste 15 år er samlet og bearbejdet i Lars G. Pedersen i Rapport om publikumsundersøgelser på Kulturhistorisk Museum Randers og Håndværksmuseet Kejsergaarden, KHM 2007.

Med støtte fra Kulturarvsstyrelsens Formidlingspulje 4 har museet netop afsluttet en undersøgelse af publikums møde med basisudstillingen Middelalderens mennesker. Undersøgelsen er rapporteret i Lars G. Pedersen: Middelalderens mennesker – en publikumsundersøgelse, KHM 2008.

Dialog med publikum

Museet inddrager i et vist omfang brugerne i udviklingen af museets formidlingsinitiativer. Medlemmerne af Museumsklub Randers er i en årrække blevet inviteret til idémøder med henblik på inspiration til museet formidling. Andre brugere henvender sig lejlighedsvist med idéer og inspiration til formidlingen. Er idéerne fagligt relevante og fysisk realiserbare, har museet i vidt omfang taget dem til sig.

Tiltag for underrepræsenterede grupper

Museet vurderer, at indsatsen for moderne, sansedeprægede udstillinger har øget antallet af unge og børnefamilier på museet. Museet indgår i projektet Interface for gymnasier og museer, som udvikler undervisningsmaterialer og -tilbud til ungdomsuddannelserne.

Ved museet etnologiske undersøgelser af randrusianere med tyrkisk afstamning har museet etableret en væsentlig forbindelse til denne befolkningsgruppe. Museet planlægger en undersøgelse af de bosniske flygtninge i Randers og en formidling af deres historie. I efteråret 2008 gennemføres en omvisning på bosnisk i museets udstilling. Målet er at få kontakt også med denne gruppe, som er den næststørste af nye danskere i Randers.

Museet har løbende samarbejde med Sprogcenter Randers om at introducere indvandrere og flygtninge til museet. Herved håber museet at nå også denne gruppe. Museet bemærker dog, at det er vanskeligt at gøre indvandrere til faste museumsbrugere. Det er noget lettere ved arrangementer specielt tilrettelagt for denne gruppe.

Kulturarvsstyrelsen finder rækken af publikumsrettede initiativer omfattende, bredt favnende og af god kvalitet. Et besøgstal på knap 50.000 gæster årligt er imponerende for et lokalt kulturhistorisk museum med 94.000 indbyggere i ansvarsområdet.

Bygninger og udendørsarealer

Generel beskrivelse af bygningerne

Museets hovedafdeling ligger i centrum af Randers - i Kulturhuset - der er indviet i 1969. Bygningen er opført til de nuværende formål, nemlig bibliotek, arkiv og museer. Kulturhistorisk Museum råder over det meste af 1. sal (kontorer og udstillingsområder), enkelte kontorer på 2. sal, et lokale i stueetagen (lokalhistorisk arkiv) og det meste af kælderen (kontorer, magasiner, værksteder).

Afdelingen Håndværksmuseet Kejsergaarden har til huse i et pakhús fra 1893. Huset blev istandsat midt i 1980'erne med henblik på museumsmagasin. I 1996 blev det åbnet for publikum med en stor håndværksudstilling.

Museet har et fjernmagasin på Ørneborgvej med en fortid som sodavandsdepot. Bygningen er fra 1960'erne, og er indrettet med pallereoler. Den tjener efter museets opfattelse sit formål, men yder ikke optimale forhold for opbevaring af museumsgenstande. Lokalthistorisk Arkiv har to fjernarkiver. Ét i Randers Kommunes arkivbygning og et under kommunens administrationsbygning.

Endelig har museet andel i en helt ny magasinbygning på Lollandsvej, der er taget i brug i sommeren 2008. Magasinet er bygget efter principper om passiv klimatisering. Det tilbyder opbevaring i to klimazoner, og rummer foruden selve magasinerne et område til håndtering af genstande på vej ind og ud af magasinet.

Ejerforhold

På nær det nye fællesmagasin er museets bygninger ejet af Randers Kommune. Kommunen varetager vedligeholdelsen bortset fra akutte reparationer.

Den selvejende institution Fællesmagasinet for museer i Midt- og Østjylland ejer den nye magasinbygning. Grunden er stillet til rådighed af Randers Kommune på en uopsigelig 30-årig lejekontrakt. Den selvejende institution vedligeholder bygningen.

Lokaleforhold

Fordelingen af museets lokaler fremgår nedenfor:

	Areal i m²	Klimastyring	Lysafskærmning
Basisudstillinger	2200	Fra 2009 – ja	Ja
Kulturhuset: ca. 1300		Pt. – nej	
Kejsergaarden: ca. 900			
Særudstillinger	225	Fra 2009 – ja	Ja
Kulturhuset: ca. 200		Pt. – nej	
Kejsergaarden: 25			
Værksteder og laboratorier	240	Fra 2009 – ja	Ja
Konserveringsværksted: 120 m ²		Pt. – nej	
Formidlingsværksted: 50 m ²			
Fotoværksted: 50 m ²			
Værksted, Kejsergaarden: 20 m ²			
Magasiner	1720	Fra 2009 – ja	Ja
Kulturhuset: 570 m ²		Pt. - nej	
Fjernmagasinet: 400 m ² (til 2010)			
Boyes Pakhus: 40 m ²			
Laksetorvet: 80 m ²			
Kejsergaarden: 30 m ²			

Fællesmagasinet: 1000 m²

Kontorer	530	Besv. Ikke	Besv.ikke
-----------------	-----	------------	-----------

Kulturhuset: 390 m²

Kejsergaarden: 100 m²

Underværket: 40 m²

Velfærdslokaler	90	Besv. ikke	Besv.ikke
------------------------	----	------------	-----------

Café, butik/kiosk	215	Besv. Ikke	Besv. Ikke
--------------------------	-----	------------	------------

Kulturhuset: 115 m²

Kejsergaarden: 100 m²

Lager og garager	30	Besv. Ikke	Besv. Ikke
-------------------------	----	------------	------------

Udstillingslokalers egnethed

Museer anfører, at Kulturhuset har mange kvaliteter, da det er bygget til museumsformål.

Efter 40 år føler museet dog, at bygningen er blevet for trang. Museet ønsker mere plads til udstillinger, genstandshåndtering og børneaktiviteter.

Udstillingslokalerne er overalt klimaregulerede. Et klimaproblem i Kulturhuset bliver løst ved et nyt klimaanlæg i 2008-09.

Museets udstillingslokaler er generelt handicapvenlige: Uden dørrin, med elevatorer og med plads til kørestole. Der er handicaptolletter og det er muligt at låne kørestole i huset.

Magasinernes egnethed

Museet vurderer, at magasinerne i Kulturhuset er for tørre om vinteren og for varme om sommeren. Problemet løses ved et nyt klimaanlæg i 2008-09. De fysiske rammer, herunder adgangsforhold, vurderer museet som gode

Lokalhistorisk arkiv har et par mindre egnede opbevaringssteder med rørføring og uden mulighed for adgangsbegrænsning. De to magasiner nedlægges i forbindelse med flytning til det nye fællesmagasin..

Kulturhistorisk Museum Randers glæder sig med rette over sin bygningsmasse, der generelt er vel vedligeholdt, af god kvalitet og opført til museumsformål. Styrelsen vurderer, at museets centrale beliggenhed med Randers Kunstmuseum og biblioteket som nærmeste naboer, er en betydelig fordel. Med opførelsen af det nye fællesmagasin, der har haft museet som drivende kraft, danner Kulturhistorisk Museum skole for tilsvarende initiativer landet over.

Museet bør overveje, om pladsforholdene i Kulturhuset kan bedres ved en hensigtsmæssig anvendelse af de kvadratmetre, der frigøres ved overflytning af museumsgenstande til fællesmagasinet. Museet kan desuden vinde plads ved kritisk at gennemgå sine samlinger med henblik på udskillelse af genstande uden kulturhistorisk relevans for ansvarsområdet.

Sikringsforhold

Tyverisikring:

Kulturhuset er en betonbygning fra 1969. Udstillinger og magasiner kan lukkes med forsvarlige døre og vinduer, aflåses med moderne låsesystemer og er sikrede med rumalarmer. En stor del af de udstillede genstande er desuden i alarmbelagte montrere. I kælderen er rumalarmer suppleret af vandalarmer. Kulturhistorisk Museum har senest i 2004 fået godkendt museets rammer til indlån fra Nationalmuseet.

Håndværksmuseets udstillinger og nærmagasin er indrettet i et 4-etagers pakhuis fra 1895. De to indgange i stueplan aflåses med cylinderlåse. Vinduerne i stueetagen er afblændet uden for åbningstid. Alle yderdøre og vinduer fører ind til alarmsikrede rum.

Magasinet på Ørneborgvej er opført i lecablokke med eternittag. Bygningen rummer robuste genstande fortrinsvis af sten og tegl. Der er ét vindue med metalgitter, én port af træ der åbnes indefra samt én stålforstærket trædør med cylinderlås. Bygningen er alarmsikret. Museet oplyser, at de fleste genstande bliver overført til det nye fællesmagasin.

Fællesmagasinet på Lollandsvej stod færdigt i 2008 og er bygget og sikret til formålet. Magasinet afløser især fjernmagasinet på Ørneborgvej.

Tyveri-alarmanlægget i Kulturhuset er fra 2006/2007. Alarmsystemet i Håndværksmuseet er fra 1996. Systemet på Ørneborgvej er renoveret i 2008. Alarmerne i fællesmagasin er installeret 2007/2008. Lokalhistorisk Arkivs alarmsystem er fra 2000, men gennemgået i 2004. Alle alarmsystemerne har direkte forbindelse til en alarmcentral med vægterservice.

Brandalarmeringssystemer:

Brandalarmeringssystemet i Kulturhuset er fra 1999, Håndværksmuseets er fra 1996. Systemerne har automatisk signaloverførsel til brandstation. I magasinet på Ørneborgvej er der intet brandalarmeringssystem. Omfanget af brandslukningsmateriel er bestemt af Brandteknisk Institut og anses af museet for tilstrækkeligt. Der gennemføres lovpligtig kontrol og afprøvning af brandslukningsudstyr og alarmsystemer

Opsyn og vagt

Museet oplyser, at der runderes i udstillingerne hver time og i øvrigt efter behov. Personalet er ved intern uddannelse og skriftlige instrukser informeret om alarm-systemer og brandslukningsudstyr samt om forholdsregler ved brand, tyveri og vandskade.

Museet gennemfører en brandøvelse hvert halve år. Alt brandslukningsudstyr er let tilgængeligt og flugtveje friholdes. Der tilstræbes i øvrigt en god orden og rengøring overalt i museet. Desuden har museet udarbejdet lovpligtige arbejdspladsvurderinger for arbejdet med brandfarligt materiale.

Materiel og inventar

Museet skønner, at man har det nødvendige udstyr og materiel til at varetage museets opgaver.

På det oplyste grundlag anser Kulturarrsstyrelsen museets sikringsniveau for tilstrækkeligt. En mulig undtagelse er sikkerheden for malerierne i "De Bubliske Stuer" i tilfælde af brand. Styrelsen anbefaler museet en ophængning, der sikrer, at billederne ved brand kan evakueres i en fart.

Organisation og administration

Museets vedtægter

Museet har oversendt en kopi af sine vedtægter til Kulturarvsstyrelsen

Administrative regler og bestemmelser

Kulturhistorisk Museum Randers er en aftaleenhed under Kultur- og fritidsudvalget i Randers kommune. Den aktuelle aftale er etårig og er indgået for 2008.

Journal og arkiv

Museets journalsystem går tilbage til 1962 og bestod oprindeligt af én nummerserie, som omfattede alle sagsgrupper.

I 1991 indførtes et nyt journalsystem opdelt i administrative sager og museumssager. Museumssager nummereres fortløbende med et firecifret tal. Administrative sager analogt hermed, men med et foranstillet ”A.”. Administrative sager før 1991 er arkiveret efter journalsystem 1962. Administrative sager efter 1991 er arkiveret efter deres respektive administrative sagsgruppe.

Museumssagerne er i dag opdelt i arkæologiske- og nyere tids museumssager. De arkæologiske museumsager er samlet og ordnet efter sogne. Nyere-tids-sager før 1991 er ordnet efter journalsystem 1962, mens sager efter 1991 er ordnet efter 1991-systemet.

Museet har oprettet elektroniske journaler for arkæologiske- og nyere-tids museumssager. Fra 2003 er også museets administrative sager oprettet som elektroniske sager. Museets sekretær varetager journalfunktionen

Regnskab

Museet varetager selv sit bogholderi. Regnskabet føres i Randers Kommunes regnskabssystem i henhold til kommunens kasse- og regnskabsregulativ. Museets bogholder udarbejder årsregnskab til Kulturarvsstyrelsen. Regnskabet revideres af Kommunernes Revision.

Løn- og personaleadministration

Randers Kommune varetager museets lønadministration, herunder kontrol af medarbejdernes korrekte løn- og ansættelsesforhold. Museet betragter det som en klar fordel, at løn- og personaleadministration foregår i samarbejde med Randers kommune.

Tilknyttede foreninger til museet

Kulturhistorisk Museum har to museumsklubber. ”Museumsklub Randers” er en fordelsklub for voksne. ”Hugin og Munin Randers” er en klub for børn. Der er 180 medlemmer i ”Museumsklub Randers” og 52 i ”Hugin og Munin Randers”. Det koster henholdsvis 150- og 110 kr. årligt at være medlemmer af klubberne.

Håndværksmuseet har to støtteforeninger, som er organiseret uden for museets regi: Kejsergaardens Venner og Håndværkerlauget Kejsergaarden, som henholdsvis har til formål at yde støtte til museet og at organisere museets frivillige. Der er 45 medlemmer i

Håndværkerlauget Kejsergaarden, som har et årligt kontingent på 100 kr. Kejsergaardens Venner har 141 medlemmer. Kontingentet er på 150 kr. årligt.

Forsikringer

Museet er omfattet af Randers Kommunes selvforsikring.

Museets IT-drift

Kulturhistorisk Museum har sin egen dataserver og et netværk, hvorpå museets 48 arbejdsstationer er opkoblet. Tre hjemmesider hostes eksternt siden april 2008. Museets bevaringsfunktion har ansvaret for driften af netværk, hardware, software og backup. Randers Kommune er rådgivende, og finansierer servere og datasikkerhed.

Ledelse og personale

Bestyrelse

Museets bestyrelse er Randers Kommunes Kultur- og Fritidsudvalgs syv medlemmer:

Anders Buhl Christensen, formand
Jørgen Bruno Andersen, næstformand
Kurt Helge Andersen
Erik Busk Jensen
Louise Høgh Jensen
Bernert Nielsen
Ellen Petersen

Bestyrelsens udvikling af museets målsætning og strategi

Randers Kommune indgår udviklingsaftaler med sine institutioner. Kommunen har i efteråret 2007 indgået en udviklingsaftale med museet, der beskriver udviklingsperspektiver i aftaleperioden. Aftalen følges blandt andet op ved dialogmøder.

Kultur- og fritidsudvalget godkender museets arbejdsplaner, regnskaber og årsberetninger. I 2006 godkendte udvalget museets strategiplan for årene 2006-2010. Museumslederen oplyser, at han deltager i udvalgsmøder, hvor museet er på dagsordenen.

Museets leder har ikke gennemgået museumsloven, bekendtgørelsen og ICOM's etiske regler sammen med bestyrelsen i nærværende valgperiode. Museumslovens bestemmelser drøftes løbende med Kultur- og Fritidsudvalget, ligesom lovgrundlaget er skrevet ind i museets udviklingsaftale med Randers kommune.

Museets leder

Leder af Kulturhistorisk Museum er museumsleder Jørgen Smidt-Jensen, cand. mag. i historie og middelalderarkæologi. Museumslederen blev ansat den 11. november 1998. Souschef er museumsinspektør, cand. mag. Ernst Stidsing.

Fast videnskabeligt personale.

Museets fastansatte videnskabelige personale består af museets leder, 7 museumsinspektører, 1 arkivar, 1 kommunikationsmedarbejder samt 1 arkæolog. I alt 11 årsværk

Fast teknisk personale

Det fastansatte tekniske personale består af 3 konservatorer og en 1 konserveringsassistent, 1 arkitekt, 1 fotograf, 1 museumsassistent samt 2 rengøringsassistenter

I alt 8 årsværk

Fast administrativt personale

Det fastansatte administrative personale består af 1 bogholder, 1 kontorassistent, 2 arkivassistenter, 1 butiksleder samt 4 receptionister.

I alt 6 ¼ årsværk

Andet personale

Andet personale omfatter medarbejdere med tidsbegrænsede ansættelser. Der er i hovedsagen tale om arkæologer, finansieret af indtægtsdækket arkæologiske virksomhed.

Medarbejdergruppen bestod den 1. juli 2008 af 9 arkæologer, 1 projektmedarbejder samt 2 studentermedhjælpere.

I alt 11 årsværk

Henvist arbejdskraft

Det gennemsnitlige antal medarbejdere af denne kategori har inden for det sidste år omfattet ca. 10. personer. Henvist arbejdskraft beskæftiges typisk i museets reception, ved registreringsopgaver i Lokalhistoriske Arkiv og i museets nyere tids funktion

Volontører

Museets stab af frivillige udgør omkring 70 personer. De fleste frivillige arbejder som kustos/ formidlere på Håndværksmuseet Kejsergaarden, en del medvirker ved arkæologiske udgravninger, mens en enkelt er beskæftiget i museets udstillingsværksted.

Personalepolitik

Som kommunal institution, er det Randers Kommunes personalepolitik, der er gældende for museet.

Efter- og videreuddannelse

Museet afsætter årligt penge på budgettet til videreuddannelse. Medarbejderne har desuden mulighed for at deltage i kommunens kurser og for at søge midler i en central pulje til finansiering af f.eks. diplom- og masteruddannelser. P.t. er en museumsmedarbejder i gang med den nye diplomuddannelse i kulturformidling for børn og unge. Ud over nævnte efteruddannelse har museets medarbejdere deltaget i 26 museumsfaglige kurser de sidste 2 år. Til brug for kvalitetsvurderingen har museet udarbejdet en kursusliste med angivelse af kursustitel, arrangører, deltagere, tid og sted.

Kulturarsstyrelsen vurderer, at bestyrelsens udpegningsgrundlag og sammensætning sikrer museets gode forankring i lokalsamfundet og den vigtige dialog mellem museet og hovedtilskudsyderen. Styrelsen anbefaler, at museets leder tager initiativ til, at gennemgå museumsloven, bekendtgørelsen og ICOMs etiske regler med bestyrelsen.

Museets personalegruppe, der samlet set præsterede næsten 50 årsværk for museet i 2007, udgør en sjælden stor styrke for et lokalmuseum. Medarbejdernes faglige bredde bevirker, at de fleste museumsfaglige kompetencer findes i huset. For de tekniske og videnskabelige kompetencers vedkommende endda i et omfang, der skaber udviklende faglige miljøer.

Kulturarvsstyrelsen anbefaler, at museet i de kommende år allokerer flere kvalificerede medarbejdere til registrerings- og digitaliseringsfunktionerne, hvor museet står svagt. Museet skal opprioritere dette område og opgive den hidtidige bemanning, der i vidt omfang har bestået af bevist arbejdskraft i tidsbegrænsede ansættelser.

Økonomi

Udviklingen i museets tilskud

Kulturhistorisk Museum har de sidste fire regnskabsår modtaget følgende tilskud:

	2004	2005	2006	2007
Stat	966.706	1.069.684	903.977	1.583.661
Amt	0	115.000	95.000	0
Kommune	7.460.716	10.638.058	7.261.411	8.223.716
Ikke-off. tilskud	184.000	95.745	896.425	189.787
Egenindtægt	3.936.354	5.473.113	10.831.667	8.747.419

Blandt de ikke offentlige tilskudsydere har følgende ydet tilskud i mere end ét år:

Sparekassen Kronjylland (Udstillingen Randersbilleder, 25.000 kr., formidlingsprojektet Livshistorier i Nordbyen i Randers, 10.000 kr., udstillingen Postkort, 25.000 kr.)

Bryggerigruppen (Udstillingen Øl og ølbrygning i Randers, 10.000 kr., udstillingen Danske Dronninger, 12.000 kr.)

Augustinus Fonden (Udstillingen Fortidens skatte, 35.000 kr., udstillingen Middelalderens mennesker 50.000 kr.)

Knud Højgaards Fond (Udstillingen Danske dronninger, 25.000 kr., udstillingen Middelalderens mennesker, 50.000 kr.)

Momsforhold

Kulturhistorisk Museums butik er momregistreret. Butikken omsatte i 2007 for 361.000 kr.

Kulturarvsstyrelsen vurderer, at Kulturhistorisk Museum Randers har en tilstrækkelig økonomi til at løfte og varetage sit vedtægtsbestemte ansvarsområde. Udviklingen i museets samlede offentlige tilskud er stabil. Hertil lykkes det i et vist omfang at tiltrække midler fra fonde til udstillinger og projekter.

Museets regnskabsmæssige egenindtægt hidrører i hovedsagen fra den indtægtsdækkede arkæologiske virksomhed, der forudsættes at hvile i sig selv. Hertil kommer et beløb fra den indtægtsdækkede konserveringsvirksomhed. Er mindre beløb udgøres af et overskud fra museumsbutikken.

Kulturarvsstyrelsen konstaterer, at museerne - samlet set - modtager støt stigende årlige tilskud fra staten. En væsentlig og stigende andel af statens tilskud ydes nu i form af puljer, som museerne kan søge. Kulturhistorisk Museum opfordres til at benytte sig af mulighederne.

SAMMENFATNING

Kulturhistorisk Museum Randers

Kulturhistorisk Museum Randers er et statsanerkendt kulturhistorisk museum efter museumslovens § 15. Ansvarsområdet er kulturhistorien i Randers Kommune.

Arbejdsgrundlag og formål

Kulturhistorisk Museum Randers blev stiftet i 1872 under navnet Randers Museum. Museet hører dermed til den ældre gruppe af danske købstadsmuseer. Museet rummer store værdifulde samlinger, der fortrinsvis belyser Randers-egnens kulturhistorie fra oldtid til nutid. Med udgangspunkt i Kulturhuset driver museet en bredspektret museumsvirksomhed med fokus på ansvarsområdet og dets 94.000 indbyggere.

Efter kommunalreformen i 2007 er Kulturhistorisk Museums ansvarsområde sammenfaldende med Randers Kommune, der samtidig ejer, driver og er hovedtilskudsyder for museet. Museets bestyrelse udgøres af Randers Kommunes Kultur- og Fritidsudvalg.

Kulturarvsstyrelsen betragter den nære relation mellem museumsinstitution og kommune som en styrke, og hæfter sig ved, at Randers Kommune betragter kulturarven som en aktiv ressource og en vigtig dynamo i den lokale udvikling. Risikoen for at et museum, der i så høj grad er integreret i den kommunale virksomhed, nedprioriterer samarbejde med andre partnere, har i Randers vist sig at være teoretisk.

Styrelsen iagttager tværtimod, at Kulturhistorisk Museum Randers engagerer sig aktivt i faglige fora, både regionalt, nationalt, og internationalt. Samtidig fungerer museet på væsentlige museumsfaglige områder som initiativtager, inspirator og rollemodel for andre museer langt ud over kommunegrænsen.

Styrelsen anbefaler museet, at det fortsætter sin aktive museums-udviklende rolle herunder at udbygge relationerne til regionens andre museer, universiteterne og den øvrige del af undervisningssektoren. Lokalt opfordrer styrelsen til, at Kulturhistorisk Museum undersøger mulighederne for udvidet samarbejde med Randers Kunstmuseum på bevarings- og konserveringsområdet

Kulturarvsstyrelsen er bekendt med ideer om et kommunalt stadsarkiv i tilknytning til Kulturhistorisk Museum. Styrelsen anbefaler, at der gennemføres en grundig udredning forinden der træffes beslutning herom. Processen bør inddrage de juridiske aspekter og bør gennemføres i dialog med Statens Arkiver og Kulturarvsstyrelsen.

Som et en afledt effekt af kommunalreformen i 2007 blev Kulturhistorisk Museums geografiske ansvarsområde reduceret betragteligt. Det er styrelsens vurdering, at museet vil kunne løfte et geografisk ansvarsområde af større dimensioner.

Samlinger, arkiver, bibliotek

Kulturarvsstyrelsen anerkender værdien af museets gamle og brede lokalhistoriske samling, der er en funktion af skiftende tiders indsamlingspolitik. Samlet set deler styrelsen museets vurdering af samlingen fra Randers-egnen.

Derudover rummer museet flere specialsamlinger uden forbindelse til museets historiske eller aktuelle ansvarsområde. Museet råder ikke over ressourcer og ekspertise til at varetage disse samlinger

museumsfagligt forsvarligt. Kulturarvsstyrelsen anbefaler derfor, at museet udskiller samlingerne til relevante statsanerkendte eller statslige museer. Styrelsen rådgiver gerne i en udskillellesproces.

Det er ubeldigt, at en del af Håndværksmuseet udstillede interiører er ejet af foreninger, som i museets regi demonstrerer og formidler deres privatsamlinger. Museet bør ikke anvendes som gratis udstillingsvindue for private foreningers samlinger. For det første kan det give anledning til tvivl om det museumsfaglige indhold i museumsvirksomheden. For det andet opstår der tvivl om udstrækningen af museets samlingsansvar herunder forpligtelserne til sikring, registrering og bevaring. Styrelsen anbefaler, at museet enten optager håndværksgenstandene i samlingen, eller ophører med at opbevare samlinger for private foreninger. I forbindelse med særudstillinger el. lign. kan museets indgå aftaler om indlån efter museets almindelige praksis på området. Eller efter Organisationens af Danske Museers vejledende retningslinjer.

Museet oplyser, at den arkæologiske samling omfatter 80.164 museumsnumre. Nyere tids samling "anslås til ca. 70.000 genstande". Styrelsen anbefaler, at museet anfører samlingernes størrelse efter ensartede opgørelsesmetoder.

Kulturarvsstyrelsen anser det for uhensigtsmæssigt, at museet registrerer sine genstande i forskellige digitale systemer. Museet bør overveje at bruge ét gængs system med stor udbredelse f.eks. Regin. Museet bør være opmærksom på de ekstra ressourcer det kræver, at opretholde ekspertise i flere systemer, samt på omkostningerne til udvikling af egne indberetningsmoduler til de centrale kulturarvsregistre.

Styrelsen gør opmærksom på, at museet skal søge om tilladelse til at udskille genstande til andre end statslige og statsanerkendte museer.

Museets genstandsamlinger er i det væsentligste fuldt nummererede og katalogiserede. Derimod oplyser museet i juni 2008 til Kulturarvsstyrelsen, at museet først forventer at have digitaliseret og indberettet samtlige sine museumssager til Museernes Samlinger i 2037. Kulturarvsstyrelsen finder den angivne tidshorizont uacceptabel. Styrelsen indskærper museets forpligtelse til at indberette sine museumssager og genstande til Museernes Samlinger. (jf. bekendtgørelse om museer m.v. §7 og styrelsens notat om minimumsindberetninger til de centrale registre på www.Kulturarv.dk)

Styrelsen pålægger museet at udarbejde en revideret handleplan for indberetningerne til Museernes Samlinger med et tidsperspektiv ikke længere end 2011. Handleplanen skal være Kulturarvsstyrelsen i hænde senest den 1. april 2009.

Indsamling og erhvervelser

Kulturbhistorisk Museum har en nedskreven og fyldestgørende indsamlingspolitik på nyere tids området. Museet bør formulere en samlet og sammenhængende indsamlingspolitik, der omfatter alle kulturbhistoriske perioder. I forhold til arkiv-virksomheden bør retningslinierne for indsamlingen forholde sig realistisk til arkivets faktiske ressourcer og til det betydelige registreringsefterslæb.

Undersøgelser og forskning

Kulturbhistorisk Museum Randers har en stærk undersøgelses- og forskningsprofil både indenfor arkæologi og nyere tid. Museet prioriterer denne side af museumsarbejdet i overensstemmelse med sin strategiplan fra 2006. Museet har flere videnskabelige medarbejdere end de fleste andre lokalmuseer. Det bevirker blandt andet, at museet bliver en attraktiv samarbejdspartner for større museer og universiteter.

Det lykkes i betydeligt omfang museet at skaffe tilskud til forsknings- og undersøgelsesprojekter, som løbende publiceres i artikler eller monografier. Indtil videre mest i museets egne skriftserier, der ikke er omfattet af referee-ordninger. Museet bør arbejde for, at forskningsresultaterne også publiceres i landsdækkende eller internationale tidsskrifter.

Forvaltning af den faste kulturarv

Kulturbistorisk Museum Randers har, i forhold til arbejdet med den faste kulturarv, den klare administrative fordel, at museets ansvarsområde omfatter én kommune, Randers. Museet kan glæde sig over et godt samarbejde med parterne i de kommunale forvaltninger, hvor der er respekt for museets arbejde og en betydelig forståelse for de værdier og ressourcer, som kulturarven rummer.

Kulturarvsstyrelsen anser museets bidrag til kulturmiljø-arbejdet for væsentligt, og opfordrer til, at museet tager initiativ til nye fællesskaber på området. Museet kan søge Kulturarvsstyrelsen om tilskud til konkrete projekter.

Konservations- og bevaringsarbejde

Kulturbistorisk Museums bevaringsfunktion er stærk, kvalitetsbevidst og særdeles velfungerende. Så stærk, at funktionen både varetager museets egne opgaver, driften af det nye fællesmagasin, rekvireret bevaringsarbejde og rådgivning for andre museer. Bevaringsarbejdet er tydeligvis en integreret del af Kulturbistorisk Museums samlede virksomhed, hvilket museets rolle i etableringen af Fællesmagasinet er et overbevisende vidnesbyrd om.

Formidling

Kulturbistorisk Museum har en særdeles ambitiøs udstillingsvirksomhed, der både omfatter moderne basisudstillinger af høj faglig og æstetisk kvalitet og talrige særudstillinger. Styrelsen anbefaler, at museet er opmærksomt på, at sammensætningen af museets særudstillinger er afbalanceret efter museets ansvarsperioder. Det vil bevirke, at forhistoriske emner hyppigere præsenteres for publikum og derved medvirke til offentlighedens forståelse for museets betydelige arkæologiske virksomhed.

Museets programsatte formidlingsaktiviteter og arrangementer har et meget betydeligt omfang. I lighed med særudstillingsvirksomheden med en overvægt af nyere tids emner. Museet bør arbejde for i højere grad at inddrage oldtids-emner i sine formidlingsarrangementer.

Kulturarvsstyrelsen vurderer, at museets tilbud til skoler og skolebørn er forbilledlige. Styrelsen anser indsatsen for at udstrække tilbuddene til gymnasierne for vigtige. Styrelsen anbefaler, at museet også indtænker de øvrige ungdomsuddannelser i de kommende tiltag på undervisningsområdet.

Kulturbistorisk Museum har i de senere år gjort en betydelig indsats for udviklingen af sin formidling og har opnået gode resultater. Styrelsen anbefaler at museet fortsat deler sin viden og sine erfaringer med andre danske museer.

Museets strategiplan sætter mål for museets formidlingsvirksomhed, herunder målsætningen om at nå ud til alle befolkningsgrupper. Kulturarvsstyrelsen vurderer, at museets faktiske formidling har stor bredde, og afspejler målet om en tilsvarende sammensætning af museets publikum.

Publikum

Kulturarvsstyrelsen finder rækken af publikumsrettede initiativer omfattende, bredt favnende og af god kvalitet. Et besøgstal på knap 50.000 gæster årligt er imponerende for et lokalt kulturbistorisk museum med 94.000 indbyggere i ansvarsområdet.

Bygninger og udendørsarealer

Kulturbistorisk Museum Randers glæder sig med rette over sin bygningsmasse, der generelt er vel vedligeholdt, af god kvalitet og opført til museumsformål. Styrelsen vurderer, at museets centrale beliggenhed med Randers Kunstmuseum og biblioteket som nærmeste naboer, er en betydelig fordel. Med opførelsen af det nye fællesmagasin, der har haft museet som drivende kraft, danner Kulturbistorisk Museum skole for tilsvarende initiativer landet over.

Museet bør overveje, om pladsforholdene i Kulturbuset kan bedres ved en hensigtsmæssig anvendelse af de kvadratmetre, der frigøres ved overflytning af museumsgenstande til fællesmagasinet. Museet kan desuden vinde plads ved kritisk at gennemgå sine samlinger med henblik på udskillelse af genstande uden kulturhistorisk relevans for ansvarsområdet.

På det oplyste grundlag anser Kulturarvsstyrelsen museets sikringsniveau for tilstrækkeligt. En mulig undtagelse er sikkerheden for malerierne i "De Bubleske Stuer" i tilfælde af brand. Styrelsen anbefaler museet en ophængning, der sikrer, at billederne ved brand kan evakueres i en fart.

Ledelse og personale.

Kulturarvsstyrelsen vurderer, at bestyrelsens udpegningsgrundlag og sammensætning sikrer museets gode forankring i lokalsamfundet og den vigtige dialog mellem museet og hovedtilskudsyderen. Styrelsen anbefaler, at museets leder tager initiativ til, at gennemgå museumsloven, bekendtgørelsen og ICOMs etiske regler med bestyrelsen.

Museets personalegruppe, der samlet set præsterede næsten 50 årsværk for museet i 2007, udgør en sjældent stor styrke for et lokalmuseum. Medarbejdernes faglige bredde bevirker, at de fleste museumsfaglige kompetencer findes i huset. For de tekniske og videnskabelige kompetencers vedkommende endda i et omfang, der skaber udviklende faglige miljøer.

Kulturarvsstyrelsen anbefaler, at museet i de kommende år allokerer flere kvalificerede medarbejdere til registrerings- og digitaliseringsfunktionerne, hvor museet står svagt. Museet skal opprioritere dette område og opgive den hidtidige bemanning, der i vidt omfang har bestået af henvist arbejdskraft i tidsbegrænsede ansættelser.

Økonomi.

Kulturarvsstyrelsen vurderer, at Kulturhistorisk Museum Randers har en tilstrækkelig økonomi til at løfte og varetage sit vedtægtsbestemte ansvarsområde. Udviklingen i museets samlede offentlige tilskud er stabil. Hertil lykkes det i et vist omfang at tiltrække midler fra fonde til udstillinger og projekter.

Museets regnskabsmæssige egenindtægt hidrører i hovedsagen fra den indtægtsdækkede arkæologisk virksomhed, der forudsættes at hvile i sig selv. Hertil kommer et beløb fra den indtægtsdækkede konserveringsvirksomhed. Et mindre beløb udgøres af et overskud fra museumsbutikken.

Kulturarvsstyrelsen konstaterer, at museerne - samlet set - modtager støt stigende årlige tilskud fra staten. En væsentlig og stigende andel af statens tilskud ydes nu i form af puljer, som museerne kan søge. Kulturhistorisk Museum opfordres til at benytte sig af mulighederne.